

Miscellanea**Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk.**

Četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 967 strani. Glavni redaktor Andrej Martinčič, avtorji A. Martinčič, T. Wraber, N. Jogan, A. Podobnik, B. Turk, B. Vreš, V. Ravnik, B. Frajman, S. Strgulc Krajšek, B. Trčak, T. Bačič, M. A. Fischer, K. Eler, B. Surina

Letos poleti je izšla nova, dopolnjena in spremenjena izdaja ključa za določanje rastlin. Ker je prejšnja izdaja že dolgo tega pošla, smo uporabniki nestrpno pričakovali novo izdajo tega, že uveljavljenega dela.

Obsežno, skoraj 1000 strani dolgo delo nas popelje v svet praprotnic in semenk slovenskega ozemlja in daje aktualen pregled le-tega. Ob izidu iskreno čestitamo glavnemu redaktorju Andreju Martinčiču in vsem avtorjem za izredno korektno opravljeno delo. Z novimi izdajami Mala flora Slovenije vsako desetletje (1. izdaja 1969, 2. izdaja 1984, 3. izdaja 1999) prinaša prerez skozi poznavanje slovenske flore. V vsako izdajo je vključenih več taksonov, spreminjajo in dopolnjujejo se ključni za določitev taksonov, posodobi se nomenklatura in informacije o razširjenosti rastlin; povečujejo in poglobljajo pa se tudi spremna poglavja, ki so bistveno pripomogla k ustalitvi slovenske botanične terminologije.

Prenovljena izdaja obsega skupaj 3452 rastlinskih taksonov (vrst in podvrst), prejšnja 3. izdaja pa je obsegala le 3266 taksonov. Povečanje števila taksonov je bilo predvsem na račun rastlinskih vrst, ki so bile odkrite po prejšnji izdaji, poleg tega pa so bile vključene tudi nekatere vrste naturaliziranih kulturnih in okrasnih rastlin ter prehodnih adventivnih vrst (efemerofitov), kar močno povečuje uporabnost določevalnega ključa. V zadnjem času lahko veliko večino invazivk najdemo ravno med adventivnimi vrstami.

Po zgradbi nova izdaja povzema zgradbo prejšnje izdaje. Uvodnemu delu in seznamu avtorjev sledi novost - abecedni seznam kratic. Fitogeografska razdelitev ostaja »klasična«, Wraberjeva (1969). Osnovni pojmi so nekoliko razširjeni, kar je dobrodošlo zaradi ustalitve slovenske terminologije. Navodilom za uporabo ključa sledi pregled sistema, ki se z novimi spoznanji molekularno-sistematskih raziskav neprestano dograjuje, vendar je doživel v tej izdaji le manjše spremembe. Sledi osrednji del knjige: ključ za določanje rastlin, najprej za določanje družin, potem rodov in na koncu vrst in podvrst. Opisane so glavne značilnosti posameznih družin. Pri vsaki rastlinski vrsti je navedeno njeno strokovno poimenovanje, slovensko ime, kratek opis rastišča ter razširjenost na nivoju fitogeografskega območja (ponekod tudi bolj natančno), mesec cvetenja, življenjska doba in oblika ter podatki o morebitni ogroženosti. Na koncu dela najdemo še literaturo, kazalo imen družin in rodov in novost - stvarno kazalo. Redke, dovolj ilustrativne slike sta prispevala Vlado Ravnik in Boris Turk.

V novo izdajo je vključena tudi naravovarstvena problematika, saj so posebej označene vrste, ki so vključene v evropsko in nacionalno zakonodajo. Tako so označene vrste, ki ji navaja Pravidnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam iz leta 2002 ter so predmet Uredbe o zavarovanju prosto živečih rastlinskih vrstah iz leta 2004. V

tem lahko vidimo, da se je v zadnjih letih povečalo naše zavedanje o ogroženosti nekaterih rastlinskih vrst in potrebo, da jih varujemo.

Vsebinska novost je tudi upoštevanje Gradiva za atlas flore Slovenije (N. Jogan (ur.), 2001), ki je nastal na Centru za kartografijo favne in flore. V Gradivu so sistematično zbrani podatki o razširjenosti rastlinskih taksonov na ozemlju Slovenije. Sicer je način predstavitve razširjenosti rastlin v Mali flori ostal enak kot v prejšnji izdaji, vendar pa daje Gradivo dobro osnovo za objektivizacijo in konkretizacijo informacij. Uporabniki si lahko podrobnejše podatke poiščejo v zgoraj navedenem Gradivu.

Med avtorji 4. izdaje Male flore najdemo številna nova imena, ki pričajo, da je zanimanje za rastline in njihovo prepoznavanje tudi med mlajšo generacijo veliko, med njimi najdemo Boža Frajmana, Simono Strguljc Krajšek, Branko Trčak, Tinko Bačič, Klemna Elerja in Boštjana Surino, ki, z skupaj z uveljavljenimi avtorji prejšnjih izdaj: Andrejem Martinčičem, Tonetom Wraberjem, Nejcem Joganom, Andrejem Podobnikom, Borisom Turkom, Brankom Vrešem, Vlado Ravnikom in Manfredom A. Fischerjem, gradijo kompetentno skupino, ki je uspešno izpeljala začrtano nalogo. Sodelovanje mlajše generacije pa je tudi garancija, da se bo delo na poznavanju slovenske flore še nadaljevalo in lahko pričakujemo nove izdaje, ki bodo še nadgrajevale dosedanje.

Tako Mala flora Slovenije sčasoma prerašča okvire male flore in delno zamenjuje t. i. veliko floro, za katero bi danes, v časih poudarjanja mednarodne relevance znanstvenoraziskovalnega dela, v okviru nacionalnega raziskovalnega programa težko našli mesto.

4. izdajo Male flore Slovenije lahko uvrstimo med pomembne dosežke slovenske botanike. Na velik interes širše strokovne javnosti kaže tudi veliko število v uvodu naštetih posameznikov, ki so s svojim opozarjanjem na napake v 3. izdaji in s podatki o razširjenosti vrst pripomogli k nastajanju pričujoče izdaje. Upamo, da se bo tudi v prihodnje to zanimanje nadaljevalo. Na koncu lahko avtorjem še enkrat čestitamo in pohvalimo njihov prispevek k poznavanju naše naravne dediščine. Prav tako pa ga priporočamo za uporabo vsem: ljubiteljem narave, študentom in tistim, ki jim predstavlja poznavanje rastlin osnovo za strokovno in znanstveno delo.

ANDRAŽ ČARNI

Peter Skoberne, 2007: Zavarovane rastline Slovenije. Žepni vodnik iz zbirke Narava na dlani. Mladinska knjiga, Ljubljana, 116 pp.

Mladinska knjiga iz Ljubljane je letos v svoji zbirki Narava na dlani izdala žepni vodnik Petra Skoberneta o zavarovanih rastlinah Slovenije. Priročnik je namenjen širokemu krogu ljubiteljev rastlin in narave in bo nedvomno pritegnil, podučil in pomagal veliko bralcem. Zelo koristen pa je, tako sem ocenil, že ko sem ga bežno prelistal, tudi nam, ki botaniki in rastlinam posvečamo veliko svojega službenega (in) ali prostega časa. Jamstvo za kakovost in berljivost dela je avtor, doc. dr. Peter Skoberne, saj se rastlinam in njihovem varstvu poklicno posveča že skoraj tri desetletja. Na tem področju je najbrž zdaj naš največji poznavalec, ob tem pa slovi kot izvrsten poljudnoznanstveni pisec in fotograf. Poučna, vsaj zame, ki imam na tem področju zelo luknjičavo znanje, so uvodna poglavja: Zakaj nekaterih rastlin ne smemo